

NOTA DE FUNDAMENTARE

cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acordarea garanției de stat pentru garantarea împrumutului extern dintre Societatea pe Acțiuni „Energocom” și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, destinat realizării Proiectului „Consolidarea securității energetice a Republicii Moldova”.

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul de lege privind acordarea garanției de stat pentru garantarea împrumutului extern dintre Societatea pe Acțiuni „Energocom” și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, destinat realizării Proiectului „Consolidarea securității energetice a Republicii Moldova”. a fost elaborat de către Ministerul Energiei.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul de lege este elaborat în temeiul art. 3 alin. (1) lit. b) și art. 34 alin. (1) din Legea nr. 419/2006 privind datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 397–399, art. 704), cu modificările ulterioare. Potrivit acestor prevederi, Guvernul este abilitat să inițieze proiecte de hotărâre pentru acordarea garanției de stat aferente împrumuturilor externe contractate de întreprinderile de stat sau societățile comerciale cu capital public și contextul semnării la data de 4 februarie 2025 a Scrisorii de intenție dintre Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană privind implementarea unui pachet pentru independența energetică a Republicii Moldova (se anexează), având ca obiectiv îmbunătățirea rezilienței și securității energetice prin investiții și reforme în sectorul energetic și eliminarea oricărei forme de dependență în aprovizionarea cu resurse energetice, accesarea suportului financiar prevăzut de acest pachet impune îndeplinirea, în termenii stabiliți, a unui set de condiționalități, inclusiv dispunerea de către SA „Energocom” a instrumentelor financiare adecvate. Totodată, proiectul are la bază Decizia Comitetului Interministerial pentru Planificare Strategică (CIPS) din 12 martie 2025, prin care a fost aprobată propunerea de finanțare pentru achiziția de gaze naturale prin mecanisme de garantare și linii de credit cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD). Conform deciziei, Ministerul Energiei, în comun cu Ministerul Finanțelor, a fost mandatat să inițieze negocierile cu BERD în vederea încheierii acordului de finanțare, asigurându-se contractarea directă de către SA „Energocom”, fără a afecta deficitul bugetar al țării.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Începând cu luna iulie 2025, Republica Moldova nu va mai avea acces la resursele financiare disponibile în cadrul proiectelor anterioare finanțate de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), destinate achiziției de gaze naturale în regim de urgență. În lipsa unui nou mecanism de finanțare, capacitatea SA „Energocom” de a răspunde prompt la situațiile de criză și la evoluțiile de pe piețele energetice internaționale va fi grav afectată. Pentru asigurarea continuității achizițiilor strategice, este propus un nou instrument financiar de la BERD, în valoare totală de până la 400 milioane EUR, care include un împrumut revolving și o facilitate SBLC, pe o perioadă de 5 ani. Accesarea acestui instrument este condiționată de acordarea unei garanții de stat de către Republica Moldova, în temeiul Legii nr. 419/2006 privind datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat. Conform art. 35 alin. (2) din Legea menționată, beneficiarul garanției de stat este obligat să achite o plată de risc, a cărei mărime se stabilește în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 1136/2007. În baza metodologiei aprobate, SA „Energocom” este clasificată în categoria de risc 2.8, ceea ce determină o obligație de plată în mărime de 16% din suma garantată, respectiv circa 64 milioane EUR. Aplicarea acestei obligații ar conduce la

un cost suplimentar semnificativ, cu impact direct asupra tarifelor la gazele naturale și, implicit, asupra consumatorilor finali.

Întrucât împrumutul în cauză are un caracter excepțional, strategic și de interes public național, iar beneficiarul – SA „Energocom” – este desemnat de Guvern în calitate de furnizor de securitate, intervenția legislativă propusă vizează derogarea expresă de la aplicarea art. 35 alin. (2) din Legea nr. 419/2006, exclusiv pentru facilitatea financiară acordată de BERD în acest context. Derogarea are un caracter unic și nu afectează aplicarea generală a mecanismului de plată de risc instituit prin legislația în vigoare.

Având în vedere cele expuse mai sus și caracterul excepțional al măsurilor propuse, se impune aplicarea imediată a prevederilor actului normativ. În acest sens, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de lege urmărește instituirea unui cadru juridic necesar pentru garantarea de către stat a unui nou instrument financiar acordat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) în beneficiul SA „Energocom”, în contextul epuizării, în august 2025, a resurselor disponibile în cadrul facilității BERD „Securitatea furnizării gazelor naturale” și în vederea respectării angajamentelor asumate de Guvernul Republicii Moldova prin Scrisoarea de Intenție din 4 februarie 2025, semnată cu Comisia Europeană.

Obiectivele urmărite sunt următoarele:

- Asigurarea stabilității și predictibilității aprovizionării cu gaze naturale și energie electrică, prin crearea unui mecanism de finanțare adaptat la dinamica și volatilitatea pieței energetice.
- Instituirea unui cadru de garantare suverană, care să permită contractarea unui împrumut de tip revolving și a unei facilități SBLC, în valoare totală de până la 400 milioane EUR, de către SA „Energocom”, cu garanția Guvernului Republicii Moldova.
- Prin derogare de la prevederile Codului fiscal nr.1163/1997, ale Codului vamal nr.95/2021, ale Legii nr.172/2014 privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor și ale Legii nr.1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului, la importul de mărfuri și/sau servicii destinate implementării proiectului „Consolidarea securității energetice a Republicii Moldova”, Societatea pe acțiuni „Energocom” se scutește de TVA fără drept de deducere, de accize, de taxa vamală, de taxa pentru efectuarea procedurilor vamale, de taxa pentru mărfurile care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului, de asemenea se scutesc de TVA cu drept de deducere, de accize, de taxa pentru mărfurile care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului livrările de mărfuri și/sau servicii către Societatea pe Acțiuni "Energocom" destinate implementării proiectului nominalizat. Modul de aplicare a facilităților fiscale și vamale respective se stabilește de Guvern.
- Derogarea punctuală de la prevederile art. 8 și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 419/2006, privind obligația achitării plății de risc, dat fiind caracterul excepțional, strategic și de interes public al finanțării.
- Reducerea presiunii asupra tarifelor la consumatorul final, prin evitarea includerii în costurile reglementate a plății de risc în cuantum de aproximativ 64 milioane EUR (16% din suma garantată).
- Asigurarea unui cadru flexibil și sustenabil pentru activitatea SA „Energocom”, inclusiv posibilitatea de acoperire a nevoilor de lichiditate pentru achiziții și constituirea stocurilor de gaze în perspectiva sezonului de încălzire 2025–2026.

Rezultatul urmărit este consolidarea rezilienței și independenței energetice a Republicii Moldova, prin crearea unui cadru eficient și operabil de susținere financiară a entității desemnate cu rol de furnizor central de energie electrică și gaze naturale, conform Hotărârii Guvernului nr. 885/2017.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea alternativă I: A nu face nimic.

Efecte pozitive:

Nu au fost determinate, pentru opțiunea dată.

Efecte negative/riscurile lipsei de intervenție:

- Nu vor fi diminuate riscurile privind asigurarea securității aprovizionării cu resurse energetice a Republicii Moldova;
- Nu vor fi create stocuri de gaze naturale în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 2022/1032 prin utilizarea unor instrumente bazate pe piață;

Nu vor fi asigurate resurse financiare necesare pentru o aprovizionare stabilă și predictibilă cu gaze naturale și energie electrică, reducând riscurile asociate fluctuațiilor pieței.

- Nu va fi asigurat un mecanism sustenabil de finanțare pentru S.A. Energocom, care să permită gestionarea eficientă a obligațiilor de achiziție și stocare a resurselor energetice.
- Nu se va reduce impactul volatilității prețurilor prin implementarea unor soluții financiare flexibile, adaptate nevoilor pieței energetice.
- Nu se va îmbunătăți reziliența și securitatea energetică prin investiții strategice și reforme sectoriale, asigurând diversificarea surselor de aprovizionare și reducerea oricărei forme de dependență energetică.
- Costurile asociate finanțării: Accesul la linia de credit și la garanția bancară presupune dobânzi și comisioane, care pot influența prețul final al energiei pentru consumatori.
- Riscuri de volatilitate a pieței: În cazul unor creșteri bruște ale prețului gazelor naturale, chiar și mecanismele de finanțare propuse ar putea necesita ajustări pentru a evita impactul negativ asupra pieței.
- Dependența de aprobarea finanțatorilor: Succesul proiectului depinde de acordul BERD și al altor instituții financiare, ceea ce poate genera întârzieri în implementare.

În concluzie, acest proiect oferă o soluție pragmatică pentru asigurarea securității energetice, reducând riscurile de aprovizionare și consolidând reziliența energetică a Republicii Moldova.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Proiectul de lege are ca obiect aprobarea acordării garanțiilor de stat în favoarea Societății pe Acțiuni „Energocom”, în contextul contractării unui nou instrument financiar de la Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), destinat realizării Proiectului „Consolidarea securității energetice a Republicii Moldova”.

Adoptarea acestei hotărâri de Guvern va permite transmiterea proiectului de lege în Parlament pentru examinare și adoptare, în conformitate cu art. 34 alin. (1) din Legea nr. 419/2006 privind datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, care prevede că acordarea garanției de stat se face prin lege, la propunerea Guvernului.

Impactul asupra sectorului public este semnificativ, întrucât măsura:

- permite continuarea finanțării măsurilor critice de securitate energetică într-un moment în care actualul sprijin BERD expiră (august 2025), iar riscurile regionale și de piață rămân ridicate;
- creează cadrul legal necesar pentru derogarea punctuală de la art. 35 alin. (2) din Legea nr. 419/2006, astfel încât SA „Energocom” să fie scutită de plata comisionului de risc în cuantum de 64 milioane EUR, evitând transferul acestui cost în tarifele la consumatori;
- sprijină rolul instituțional al Ministerului Finanțelor în calitate de autoritate responsabilă cu recreditarea fondurilor externe (art. 23 din Legea nr. 419/2006), în condițiile în care SA „Energocom” nu dispune de active suficiente pentru garantarea directă a facilității;
- contribuie la asigurarea continuității în funcționarea lanțului de aprovizionare cu resurse energetice, în special pentru perioada de iarnă 2025–2026, printr-un mecanism financiar flexibil și eficient;

- facilitează respectarea angajamentelor internaționale asumate de Republica Moldova în cadrul Scrisorii de Intenție semnate cu Comisia Europeană la 4 februarie 2025, care condiționează acordarea unei pre-finanțări în valoare de 50 milioane EUR de funcționarea noului mecanism de finanțare garantat de stat. Astfel, proiectul de lege contribuie direct la întărirea capacității Guvernului de a acționa prompt și eficient în domeniul securității energetice și la mobilizarea resurselor financiare externe în interes public major.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Contractarea facilității financiare propuse de BERD în valoare totală de 400 milioane EUR implică costuri structurale aferente împrumutului și garanției SBLC, conform Fișei de termeni și a calculului realizat de SA „Energocom”.

Facilitatea este compusă din:

- trei tranșe de împrumut revolving (Tranșa 1 – 170 mil. EUR; Tranșa 2 – 80 mil. EUR; Tranșa 3 – 50 mil. EUR);
- o tranșă SBLC de 100 mil. EUR, toate garantate de stat.

Costurile estimate includ:

- Dobânda: 6M EURIBOR + 1% anual (aprox. 2,562% + 1%) pe sumele utilizate;
- Comision de angajament: 0,5% pe sumele neutilizate;
- Comision de activare (front-end): 1% pentru fiecare tranșă;
- Comisioane SBLC (post-emitere): 1% anual aplicat asupra sumei acoperite de SBLC.

Conform acestor calcule, costul total al împrumutului BERD (exclusiv componenta de risc) este estimat la aproximativ 14,46 milioane EUR (inclusiv dobândă și comisioane).

Plata de risc către Ministerul Finanțelor – calculată în conformitate cu HG nr. 1136/2007 – este estimată la 64 milioane EUR (16% din totalul de 400 milioane EUR), întrucât S.A. „Energocom” este încadrată în categoria de risc 2.8, conform evaluării oficiale efectuate.

Costul total al finanțării (inclusiv plata de risc) ar fi astfel de aproximativ 78,46 milioane EUR, ceea ce conduce la o creștere semnificativă a costului unitar de aprovizionare cu gaze naturale:

- ≈ 42 EUR/MWh – cost estimativ al achiziției de gaze,
- +6,72 EUR/MWh – impactul comisionului de risc,
- +1,52 EUR/MWh – impactul altor comisioane bancare,
- ≈ 8,24 EUR/MWh – total costuri adiționale per MWh.

Aceste costuri suplimentare ar urma să fie reflectate în tarifele reglementate de furnizare a gazelor naturale către consumatorii finali, afectând negativ accesibilitatea și stabilitatea pieței.

Prin urmare, pentru a evita distorsionarea tarifelor și presiunea asupra bugetului de stat prin eventuale compensații, se justifică **necesitatea derogării punctuale** de la art. 35 alin. (2) din Legea nr. 419/2006 și scutirea SA „Energocom” de la achitarea comisionului de risc pentru această facilitate specifică BERD, cu caracter strategic și excepțional.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

4.4. Impactul social

Proiectul va avea un impact social favorabil, contribuind direct la protejarea intereselor populației, în special a categoriilor vulnerabile, prin menținerea unui cadru stabil de aprovizionare cu gaze naturale și energie electrică.

Principalele efecte sociale pozitive sunt următoarele:

- Prevenirea unor eventuale disfuncționalități în furnizarea resurselor energetice către gospodăriile casnice, în special în perioada sezonului rece 2025–2026, prin constituirea preventivă a stocurilor și asigurarea lichidităților necesare achizițiilor.
- Reducerea riscului de majorări tarifare, prin eliminarea costurilor suplimentare (precum comisionul de risc de 64 milioane EUR) care, în absența unei derogări, ar fi fost reflectate în tarifele finale achitate de consumatori.

- Consolidarea securității energetice la nivel național, aspect care influențează în mod direct calitatea vieții și percepția publicului asupra stabilității economice și sociale. - Crearea unui climat general de încredere și protecție socială, prin demonstrarea capacității autorităților de a preveni crize și dezechilibre în aprovizionare, fără a recurge la măsuri de urgență care pot afecta populația. Proiectul nu implică măsuri restrictive, sociale sau discriminatorii, și nu generează efecte negative asupra ocupării forței de muncă sau asupra altor categorii de populație. Dimpotrivă, asigurarea continuității energetice contribuie la stabilitatea generală a serviciilor publice și la buna funcționare a infrastructurii sociale.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal Prezentul proiect de lege nu stabilește prevederi care ar putea avea impact asupra datelor cu caracter personal. 4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen Prezentul proiect de lege nu stabilește prevederi care ar putea influența în mod diferit femeile, bărbații și minoritățile de gen și nu prevede promovarea unor măsuri de discriminare.
4.5. Impactul asupra mediului Proiectul nu are impact negativ asupra mediului, întrucât nu implică investiții fizice sau activități cu potențial poluant, ci vizează exclusiv susținerea financiară a securității aprovizionării cu resurse energetice, prin mecanisme de piață.
4.6. Alte impacturi și informații relevante Alte impacturi și informații relevante nu au fost identificate și analizate.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională Prezentul proiect de lege nu contravine legislației UE și nu reprezintă un act de armonizare a legislației naționale cu legislația UE.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE Prin prezentul proiect nu sunt prevăzute măsuri noi întru implementarea actelor legislative ale UE.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, anunțul privind inițierea procesului de elaborare a Proiectului a fost plasat pe pagina Ministerului Energiei, pe portalul guvernamental https://particip.gov.md/ și poate fi accesat la https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/14482 De asemenea, proiectul de lege va fi supus consultărilor publice și avizării de către toate părțile interesate, după cum urmează: - Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; - Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale; - Ministerul Finanțelor; - Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; - Consiliul Concurenței; - Agenția Proprietății Publice; - Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică; - Agenția Servicii Publice; - Secretariatul Comunității Energetice (oficiul din Chișinău). - Ministerul Mediului
7. Concluziile expertizelor În scopul respectării art. 36 și 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul va fi supus expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție și expertizei juridice de către Ministerul Justiției.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Urmare a elaborării proiectului de lege nu au fost identificate acte normative ce urmează a fi modificate sau abrogate. De asemenea, nu este necesară adoptarea unor acte normative noi care vor avea ca scop implementarea prevederilor intervenției în cauză.

Prevederile proiectului Acordului nu contravin prevederilor Constituției Republicii Moldova, Cartei ONU, precum și altor tratate internaționale la care Republica Moldova face parte. Încheierea Acordului este în concordanță cu angajamentele asumate de Republica Moldova în cadrul Tratatului de instituire a Comunității Energetice și ale Acordului de asociere RM-UE.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Ministerul Energiei, în calitate de autoritate publică centrală responsabilă de elaborarea politici statului în domeniul securității și eficienței energetic va fi responsabil de supravegherea/ monitorizarea generală și de asigurarea implementării Proiectului. Proiectul va fi implementat prin intermediul Societății pe acțiuni „Energocom”, societate în care statul deține pachetul majoritar (100%) care va încheia cu BERD un acord de împrumut.

Secretar de Stat

/semnat electronic/

Constantin BOROSAN